

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "
 Helyben hához hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, augusztus 1.

Kazár akták.

Bartha Miklós, Egán Ede, kazárföld — mennyi hazafias aggodalom, mennyi becsületes munka és mennyi kipattant visszaélés leleplezése fakadt e nevek után pár év előtt!

Egy eltemetett országrészt kellett kiásni a nyomorból, a melybe lelketlen uzsorások döntöttek. Egy becsületes népet kellett megmenteni egy becstelen söpredéktől. A sötét völgyekbe, melyekben fészket vert a legrutabb bünök egyike: az önzés, — be kellett vinni a világságot. A rutén felföldet vissza kellett foglalni az idegentől, az uzsorástól, az állati sorba letaszított hazafias rutén népet ismét emberré kellett tenni.

Skorpió fészkekbe kellett nyulni a kazár földön. Erély és tapintat kellett ehhez a munkához. Az akció, melyet ott megindítottak, érintett bizonyos felekezeti érdekeket is. Már pedig hiába hangoztatták, hogy azok felvidéki uzsorások nem magyarok, nem rutének, hogy azokhoz a magyar államnak semmi köze, bátran rá lehet lépni a skorpió fejére. A hányzor egy-egy ilyen skorpió fejre rá-

tiportak, a skorpió teste végigvonaglott az egész felvidéken s a mérge szurást Budapesten adta meg a lelkes népméltóknak, egy-egy rágalmozó vagy támadó cikk alakjában.

Mert ez a banda olyan volt, mint egy óriási skorpió, a melynek ízeit képezték az egyes uzsorások. Ha egyet bántottak, felzudult az egész korporáció s egy mérgebe mártott hegyes toll Budapesten vagy másutt nem késett a megtorlással. Maga az akció lángbuzgalmu vezére, Egán Ede nem adott ezekre a szurásokra semmit. Haladt a maga útján előre, míg egy napon a hegyes toll helyett orgyilok támadt ellene s porba döntötte.

Ebben a titáni küzdelemben, melyet néhány igaz férfi annyi nemes buzgalommal vivott a pokol ellen, született meg a kazár szó. Bartha Miklós tolla alatt fakadt s egy becsületes magyar őszinteségével és a tapintatos politikus éles érzékével dobta bele a köztudatba a kazár szót. Vágjuk le a nemzet testéről azt az élősdi uzsorás tömeget és az a vágás ne fájjon e haza egyetlen becsületes fiának se. Ne lásson abban a káros elemben testvért a magyar zsidóság, nincs ahhoz semmi köze a magyar állam egyetlen polgárának sem; nem füz

ahhoz senkit semmiféle kapocs, az a népvándorlás rablóvilágának egy elkorcsosult maradéka, nem magyar, nem lengyel, nem zsidó, nem rutén. Hanem kazár. Idegen, a kit ha közveszélyesnek találnak, bátran vezethetünk ellene hadjáratot.

Igy indult meg a népméltás, az új honfoglalás. A skorpió egyre gyöngébben használta mérgeit Budapesten, a nép egyre szabadabban lélekzett. Már ki lehetett terjeszteni az akciót a Székelyföldre. Ott is akadtak kazárok, a kik az erdőuzsorával pusztították a népet. Sőt találtak kazárokat Budapesten is: bankokban, üzletekben, a melyek fölé méhköpü volt kipingálva, a méhköpübe pedig rabló darazsak hordták be a másoktól csalással elvett vagyont. Az ország minden becsületes polgára kalapot emelt az erély előtt. Elmúlt az idegesség, a gazemberek üldözése miatt semmiféle alérzékenyesség nem háborította fel a becsületes polgárság egyetlen felkezetét sem. Kazárok. Semmi közünk hozzájuk. Kártékony idegenek, akár a dánosi cigányok. Ha közjük ütnek, nem kár értük.

Most azonban azt halljuk, hogy a felvidéki kazár akták eltűntek. Valami Blumberger Ignác megvesztegetett egy magyar irnokot — arra felé olcsó az

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Napok jönnek, napok mennek . . .

A „Tiszántúl” számára írta: Dr. Helvey Lajos.

Passic (New Jersey), jul. 16.

Sokszor kérdezik az európai levelek, ugyan hogy is tölti hát az ember a napot Amerikában. Könnyű rá a felelet. Eseménydusan s örömtelenül. Állításomat a magam tapasztalásából vett példákkal szemléltetem. Mindössze pár nap történetéről lesz szó . . .

Mult szombaton, július 11-én idegrázó sikoltás vorte föl a Szent István magyar templom környékének csöndjét. Mi történt? Egy ájris (ir) házaspár hajbakapott az utcán. Véletlenül épen a kedves, szép templom ajtajában. Mindakettő részeg volt. Az asszony jobban, mint a férfi. A verekedést ő kezdte. A rövidebbet ő húzta. — Először az utcán hagyta helyben az ura. Aztán a burdosház ndvarán, mert az asszony ott újra belekötött s bokszolni kezdte. Aztán csönd lett egy darabig. A dezek pár színleg kibékült. Mi több, karonfogva mentek a legközelebb — vagy tiz pécnyi távolra eső — csapszékig (salon), ott újra bevágtak jó egy-két kupa whyskey-t,

akkor aztán a szomszédos réten elülről kezdtek a verekedést. Férjem-uram kékre-zöldre zuzta öklével oldalbordája arcát, olyannyira, hogy az asszonyt sok ivásnak, sok ütlegnek miatta kocsin kellett hazavitetni.

Mindezt temérdek idegen (foreigner) nézte végig. Először, mert most sok ember van munka nélkül, másodsor, mert szombat délután a még munkában lévők is pauzálni szoktak . . . Az ájrisok manapság már többnyire bennszülöttek. A bennszülötteket példányképpül szokták a bevándorlottak elé állítani. Ugyan mit tanuljanak az európaiak ebben a példában az amerikaiaktól? Azt-e, hogyan kell lerészegedni? Vagy azt-e, hogyan kell verekedni? . . . Rendőr aranyért sem mutatkozott volna a láthatáron. Lett volna csak valami magyar lakodalmi legényvirtusról szó, majd került volna innen is, onnan is, hogy minél többnek jusson percent s ehhez képes minél magasabb legyen a büntetés összege . . .

Igaz, a férjet aztán — noha az asszony volt a hibásabb — elítélték 14 dolárra. Mert hogy asszonyt vert meg. Az ítéletről azonban az a néző közönség aligha értesült már. Csak annyit jegyzett meg magának — bizonyára nem először — hogy lám, még a jámbor ájris nép közt is akad söpredék. Bizony akad! . . .

Nem telt bele két óra, komediások sipjadobja hallatszott ugyanazon a harmadik utcán (Third-treet). Három szegény ördög dolgozott, csak úgy minden kötél nélkül, egymás vállán, karján, fején — de nagyon ügyes mutatványokat produkáltak a kavicsos, szénporos kocsiút közepén. Volt persze bukfcnc, kézenjárás is bőven, meg tüzes fáklyák dobálása. Hanem az obulus nagyon soványan hullott az ablakokból. Nem csoda. Megirtam már: »Nincs munkaviszony« . . .

Esti 7 órakor megszólalt a telefon. Messerschmiedt plebános a Saint Mary's hospital-be hívták egy haldokló magyarhoz, aki önkézevel tört életére. A plebános nyomban kocsit rendelt s engemet is magával vitt. Tiz perc múlva kint voltunk a város végén, a szép fekvésű kórházban. Már akkor holtan feküdt a műtőasztalon a hatalmas erejű, javakorbeli, zempléngéresi Székely János. Szívéből még folydogált a megaludni készülő vér, testét jámbor apácák mosogatták. A kórház angol lelkésze elmondta, hogy a szerencsétlen, amikor a kórházba hozták, a töredelem s a bünbánat jeleit mutatta. Ő tehát föladta neki a végső föloldozást (generális obsulatio) s az utolsó kenetet.

Székely János felesége, a ki különben öt

Több ezer méter vászon és himzés maradék

ovábbá Schroll-féle Chiffonok, Damastok, fehérneműek, asztalneműek, zsebkendők és madeira batistok

— a mai naptól kezdve **rendkívül olcsón** kerülnek eladásra —

CZILLÉR IMRE áruházában — **Nagyvárad, Rákóczi-ut 5.**

ember! — s ellopatta a kazár akták egy részét. Az irásoknak nincs semmi nyoma, de lerántották a leplet egy egész társaságról, mely az aktalopást intézte.

Pár éve ez a hír országos ribilliót keltett volna. A kazár aktalopásból viták, izzó polémiák, gyűlölködő cikkek fakadtak volna. Ma pedig mindenki megnyugszik benne, hogy a tolvajok a bíróság kezébe kerülnek, megkapják megérdemelt büntetésüket, az akció folyik tovább, a kazárok egyre szűkebb körre szorulnak s kipusztulnak, mint a világosság elől a skorpió, a becsületes nép pedig boldogulni fog uzsorások és darazsak nélkül is.

Nagy szükség volt valahára erre a nyugalomra. Ezt az okos, szívós, de kegyetlen és lelkiismeretlen tömeget nem lehet másképp ártalmatlanná tenni, mint fagyos nyugalommal, megfontolt hidegséggel, vas következetességgel. Ez a nyugalmas, de diadalában biztos harc volt Egán ideálja. Megdobbanhat átszurt magyar szive a föld alatt; akciója biztos uton halad s ha ő maga meg is halt, úgy esett el, mint a vértanu: eszméi diadalának volt záloga.

*

A választott bíróság tagjai.

A hivatalos lap tegnapi száma közli az új kiegyezési törvényértelmeiben alkotott választott bíróság névsorát a következőkben:

Magyar részből:

1. gróf Batthyány Tivadar országgyűlési képviselőt,
2. gróf Hadik-Barkóczy Endrét, a magyar főrendihág örökös tagját,
3. Hatvany-Deutsch József nagyiparost,
4. gróf Mailáth Józsefet, a magyar főrendihág örökös tagját;

Osztárak részből:

1. lovag Böhm Bawerk Jenő doktort, az osztárak urakháza tagját,
2. Tchorznickii lovag, Mniszek Sándor doktort, az urakháza tagját s a lemergi országos főtörvényszék elnökét,
3. Stibral Ferenc szolgálaton kívüli osztályfőnököt,
4. Wohanka Józsefet, az osztárak urakháza tagját s a prágai kereskedelmi és iparkamara volt elnökét.

*

A választott bíróság elnöki névsorába, — melynek tagjai közül az elnököt minden egyes esetben a sors határozza meg, — következőket választották:

a m. kir. miniszterelnök az osztárak cs. kir. miniszterelnök által javaslatba hozottak közül:

1. Oberschal Adólfot, a m. kir. Curia elnökét,
2. Wlassics Gyula doktort, a m. kir. közigazgatási bíróság elnökét;

az osztárak cs. kir. miniszterelnök a m. kir. miniszterelnök által javaslatba hozottak közül:

1. Ruber Ignác doktort, az osztárak cs. kir. legfőbb bíróság és semmitőszék elnökét,
2. Örgyót Bacquehem Olivért, a cs. kir. közigazgatási bíróság másodelnökét.

A vasárnapi munkaszünet.

— Kossuth törvényjavaslata. —

Ma megjelent a kereskedelmi minisztérium törvényjavaslat-tervezete az ipari munkának vasárnapokon és ünnepnapokon való szüneteléséről.

A javaslat huszonhét szakaszból áll s a legnevezetesebb új rendelkezés benne a *pálinkamérőresek munkaszünete*. A rendszabály itt sem helyes, mert az égetett szeszes italokat reggeli hat órától délelőtt tíz óráig mégis szabad árulni

s ha a pálinkamérő sört vagy bort is árul, akkor nyitva tarthatja a boltját, de legalább megtört észel a fiskus régi ellenkezése a fontos és sokat sürgetett kívánsággal szemben s ezzel megadták a módját a kérdés teljes rendezésének. Fontos ujtás az is, hogy a munkaszünetes napon végzett munkáért az alkalmazottaknak kárpótlás jár. Nem anyagiakkal, hanem pihenéssel fogják a munkaadók a munkásokat kárpótolni: három órai munkáért egy hétköznap pihenő délelőttje, ezentul terjedő elfoglaltságért két félnap jár ki. Erről a jogról a munkás le sem mondhat.

A javaslat, melyet a kereskedelmi miniszter még ez évben törvényerőre akar emelni, az alábbiakban ismertetjük részletesen:

Uj munkaszüneti nap.

A törvényjavaslat az 1891. évi XIII. t.-cikkben megállapított munkaszüneti napokon, a vasárnapokon és Szent István király napján, mint nemzeti ünnepen kívül a Gergely naptár szerint karácsony első napját is munkaszüneti napnak nyilvánítja.

A munkaszünet a törvényjavaslat 3. §-a szerint, a javaslat szövegében megállapított kivételektől eltekintve, legkésőbb a munkaszüneti napon reggel hat órakor kezdődik és megkezdésétől számítható huszonnégy óráig, de legalább a munkaszüneti napot követő nap reggel hat óráig tart. A munkaszünet tartama tehát változatlan maradt, de jelentékeny korlátozást szenvedtek az említett általános rendelkezések alól megengedett kivételek, ami a munkaszünet teljesebb érvényesülését vonja maga után.

A munkaszünet terjedelme.

A törvényjavaslat épen úgy, mint az 1891. évi XIII. t.-cikk kizárólag az ipari munkának szüneteléséről intézkedik, de még a mostani törvény azt, hogy minő munka tekintendő ipari munkának, nem állapítja meg, addig a törvényjavaslat e részben szigorú meghatározást tartalmaz, mely szerint a kötelező vasár- és ünnepnap munkaszünet szempontjából ipari munkának kell tekinteni minden oly munkát, amelyet áruk, nyerstermények vagy félgártmányok

gyermek anyja, valami három esztendeje viszonyt kezdett egy fiatalemberrel, a ki náluk volt burdon (kvártélyon). Ez kergette halálba az urát. Lám, a híres Amerika, az ő erkölcsös burdoszáival!

Az öngyilkos, mint ezt később megtudtam — szociáldemokrata volt. Halálos ágyán, úgy látszik, megbékült istenével. Ám az elvtársak még sem engedtek papot koporsójához... Ilyen a szociáldemokraták vallásszabadsága, véleménysztelete...

Hétfőn délután egy szegény magyar ember állított be a parókiaira. Karján hozta haldokló kis fiát, hogy megkereszteltesse. Panaszkodott, senkijük, semmijük ebben a vad idegenben. A plebános pénzzel segítette. Hamarosan keresztanyja is került a kis pogánynak. Így keresztelték meg Kocsis Bélát. Másnap meghalt szegényke... Micsoda tündérország ez az Amerikal Igazi Fairy-land. És milyen gazdag benne a magyar ember!

Ugyancsak hétfő estefelé megint kórházba hívták a papot. Ezuttal felekezet nélküli városi közkórházba (general hospital). Egy fiatal magyar özvegyasszony haldoklott, meg egy sorvadós leány.

Kedden meghalt az özvegyasszony.

Szerdán egy idősebb kórházi szolgáló jött

el a plebániára. Magyar volt az is. Elpanaszolta, hogy senkije sincs itt annak a megholt asszonynak. Maradt utána egy tizenöt doláros csekk. A többi ő pótolná. Csak illendően katolikus temetőbe temetnék...

No jó. A pap szívesen elengedi a stólat. Megindul a telefonálás. Sorba hívogatják a temetési vállalkozókat. És kitűnik, hogy harminchétt dolláron alul nem temeti el senki. Ez a legegyszerűbb temetés ára. Ennyibe kerül a sírhely, koporsó, halottas kocsik.

A pap valami könnyebb megoldást keresve a kórházba telefonál. Mi a válasz? Elföldelték már a halottat a többiekkel együtt, akiknek nincsen síratójuk.

Ugyan mi keservebb ezen a mostoha földön? Az élet-e, vagy a halál?

Baráti látogatásunk is volt. Kedden. Szikora György, a közeli Bayonne-City tót hitközségének papja, a ki most templomot épít, helyszíni szemlét tartott kurátorával a passai magyar templomban, a melynek szépségét kevés amerikai magyar templom éri el. A kurátorok »szakértőzése« persze nem volt humoros, kedélyes vonások híján. Bár ők szörnyű komolyan viselkedtek éppen azért.

A szerda történetének egyik érzelmes akkordja még — egy hazatérő családapa bu-

csuzása. Öt éve él itt kint családotul. Most neki indult a nagy utnak s meg sem áll — a fejrnyegyei Nagyperkátaig. Boldog ember! Ime, pár nap története. Cikornyátlan, de talán nincs minden tanulság nélkül.

Hát így élünk mi Amerikában: örökös munkában, gondban, küzdelemben. Jönnek-mennek a napok. Ésszre sem vesszük. Főlemészti erőnket s megöregít az élet robotja...

Egy monokli karrierje.

Irtá: Fehér Jenő.

Mikor hajnali öt órakor bekopogtattam Csorbay Laci lakására, ő már teljesen fölötözve fogadott.

— Rögtön készen vagyok, kedves barátom, — szólt nyugodt eleganciával — miközben szemére csapta monokliját. — Néhány levelet irtam, arra az esetre, ha netalán valami bajom esnék.

Intettem a kezemmel, mintha ezt kizártnak tartanám; de ő folytatta.

— Oh, nem vagyok szentimentális. De számot vetek a helyzettel. Szentjóni kitűnő lövő... A leveleket itt hagyom fiókjában az asztalon, kivéve ezt az egyet, amely neked

A hatóságilag díjmentesen engedélyezett **VEGELADÁS** még mindig tart:

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházában

hol az összes cikkekben raktáron levő óriási készlet minden elfogadható árrban lesz kiárustva.

Elsőrangú műtermeiben úgy

angol kosztümök, mint francia

ruhák **rendkívül olcsó**

á r b a n elvállaltatnak.

előállításánál, feldolgozásánál, kereskedelmi forgalomba bocsátásánál és árusításánál vagy ezekkel kapcsolatosan, vagy ezek céljaira, vagy bármilyen kereskedelmi üzlet, ügynöki vagy közvetítői tevékenység körében nyilvánosan vagy idegen munkaerő igénybevételével iparszerűleg végeznek.

A kivételek.

Nem esik a törvényjavaslat rendelkezései alá az olyan ipari munka, amelyet az iparos műhelyén, üzletén vagy irodáján kívül lakásán, nem nyilvánosan és mások munkaerejének igénybevétele nélkül végez. Ugyancsak nem esik a törvényjavaslat rendelkezései alá a mezőgazdasági termelés, a kert- és szőlőművelés, a selyemtenyésztés és méhészet, valamint a háziipar, ez utóbbi azonban csak akkor, ha azt idegen munkaerő igénybevétele nélkül folytatják.

Ellenben az erdei termelés, valamint a mezőgazdasági és erdei termeléssel, a kert- és szőlőműveléssel, a selyemtenyésztéssel és méhészettel kapcsolatos mellékiparágak a törvényjavaslat rendelkezései alá esnek.

A törvényjavaslat megállapítja azokat az eseteket, melyekben a feltétlenül kényszerítő okokra való figyelemmel a munkák munkaszüneti napokon is végezhetők s e végből a 4. §-ban felhatalmazza a kereskedelemügyi minisztert, hogy a fesorolt munkákra nézve a munkaszünet szabályai alól az érdekelt miniszterekkel egyetértőleg rendeleti uton kivételeket állapíthasson meg: kiköti azonban, hogy a rendeleti szabályozásnál a végezhető munkát pontosan meg kell határozni, az azonos természetű üzemekre és munkákra nézve a szabályoknak egységeseknek kell lenniök s a végezhető munkák általában, vagy részleteikben a munkaszüneti napoknak bizonyos óráira is szoríthatók.

A gyermekek s a nők.

A rendeletben a folytonos üzemekre nézve, melyeknél a munkaerő nagyobb kihasználásnak van kitéve, a munkaszüneti napokon végzett munkáknál tizenhat évnél fiatalabb egyének vagy az életkorra való tekintet nélkül általában a nőalkalmazottaknak toglalkoztatása meghatá-

rozott időre korlátozható vagy egészen el is tiltható,

Az ilykép kibocsátandó rendeleteket és azoknak minden módosítását az országgyűlésnek be kell mutatni.

Oly munkára nézve, amely előhatalom, elemi csapás, vagy forgalmi akadály elhárítására, ezek következményeinek megszüntetésére vagy enyhítésére, avagy közbiztonsági, közegészségügyi, vagy hadászati érdekből szükséges, vagy kivételes ünnepi alkalmakkor a nyilvános diszitással és a közélelmezéssel jár, a törvényjavaslat 7. §-a értelmében e munkaszünet alól törvényhatóságok első tisztviselője esetéről-esetre kivételt állapíthat meg, feltéve, hogy a kérdéses munka előrelátható és kiegészítő munkaerők alkalmazásával vagy más módon mellőzhető nem volt, vagy ha az illető munka elvégzését közérdekkől vagy lényeges magánérdek miatt a munkaszüneti napot követő napra elhalasztani nem lehet.

Amit engedély nélkül elvégezhetni.

A törvényjavaslat 10. §-a szerint munkaszüneti napokon minden engedély nélkül végezhet:

a) a műhelyeknek, üzleti helyiségeknek és ipartelepeknek, azok mindennemű berendezési tárgyainak és tartozékainak felügyelete, ugyancsak a műhelyekben, üzleti helyiségekben és ipartelepeken a közbiztonsági, tűzrendészeti és közegészségügyi szolgálat;

b) a saját vagy más üzem rendes fenntartásához szükséges tisztogatási, javítási és jókarbsn tartási munka, amennyiben azt az üzem megszakítása, vagy az alkalmazottak életének, testi épségének és egészségének veszélyeztetése nélkül hétköznapokon végezni nem lehet;

c) a feldolgozandó nyers anyagoknak s az előállított áruknak megromlásától való megóvása érdekében szükséges és el nem mulasztható munka;

d) az évi leltár és zárószámadások elkészítésével járó munka, azonban legfeljebb egy munkaszüneti napon és legfeljebb délután egy óráig.

Az üzletek munkaszünete.

A kereskedelmi üzletek munkaszünetét, melynek szabályozását az érvényben lévő törvény a rendeleti utra hagyja, a javaslat közvetlenül olyképpen szabályozza, hogy az ipari és kereskedelmi árusítás munkaszüneti napokon, Budapest kivételével, reggel hat órától déli tizenkét óráig végezhető. Budapest területén továbbra is csak a közfogyasztásra szolgáló élelmicikkek s ezek is csak reggel hat órától délelőtt tíz óráig árusíthatók.

A pálinkamérések munkaszünete.

A dohány, dohánygyártmányok és a dohányzáshoz szükséges cikkek árusítása tekintetében a javaslat fenntartja az érvényben álló rendelkezéseket, ellenben az égetett szeszes italok árusítását lényegesen korlátozza, olyképp rendelkezvén, hogy azok az italmérések, amelyekben az engedély szeriut kizárólag égetett szeszes italokat szabad kimérni, munkaszüneti napokon csak reggel hat órától délelőtt tíz óráig tarthatók nyitva. Amennyiben pedig az italmérőnek bor, sör, vagy más ital kimérésére is van engedélye, üzletét munkaszüneti napokon délelőtt tíz órán túl nyitva tarthatja ugyan, de a megállapított időn kívül égetett szeszes italokat üzletében kimérni, vagy árusítani nem szabad.

A karácsony ünnepét megelőző vasárnapon a nyílt árusítással foglalkozó üzletek az egész napon át nyitva tarthatók. Ugyancsak kivételt tesz a törvényjavaslat az országos kirakóvásárookra is, olyképpen rendelkezvén, hogyha ily vásár csak munkaszüneti napra esik, az ipari és kereskedelmi árusítás Budapest székesfőváros kivételével a vásárt tartó községben a vásár egész tartama alatt végezhető.

Az irodai munka.

Az ipari és kereskedelmi irodában a munkának általában szünetelnie kell a törvényjavaslat szerint, kivételt egyedül az olyan irodai munka képez, mely a megengedett ipari munka végzéséhez mulhatatlanul szükséges a rendeleti uton ilyennek nyilvánítottatik, de ez az irodai munka is kizárólag az üzem telephelyén, és csupán délelőtt nyolc órától tíz óráig végezhető.

szól. Ezt mindjárt át is adom, ha élve kerülök haza. Izzel oly szives és visszaadod nekem.

— Átvettem a levelet.

— Remélem, hogy egy óra mulva visszadhatom neked, mondottam mosolyogva.

A levelet nem adtam vissza.

Reggel hat órakor már Csorbay Laci állott koponyával hevert a Zugliget egy elhgyatott tisztásának a gyöpén.

Harmadnapon temették az életerős negyven éves férfit, a ki a szegény sorsból tíz év alatt magas társadalmi pozícióra küzdötte föl magát. Pedig különösebb tehetsége semmihez sem volt. Átlagos műveltsége, közepes olvasottsága, gyéren csöppögő szellemessége nem jogosították fel arra, hogy hasonló kaliberű társainál sokkal gyorsabb karriert csináljon. És mégis úgy történt. Tudja Isten, volt valami a lényében, a mi tiszteletet parancsolt, sőt mondhatnám, félelmet gerjesztett. Ha valamit mondott, senki sem mert neki ellentmondani. Ha látszott rajta, hogy rosszkedvű, senki sem mert hozzá közeledni. Arra meg éppen gondolni sem merészt senki, hogy vele vitába bocsátkozzék. Ha ő beszélt, félelmetes csönd támadt köröskörül. Miért? Azt senki sem tudta.

Ezek a gondolatok kovályogtak a fejemben, amikor Csorbay Laci temetése után haza értem a lakásomra. A levele ott feküdt az író-

asztalomon. A borítékján a nevem alatt az állott:

Csak halálom esetére bonítható fel.

A kezembe vettem a levelet. Egy darabig ide-oda forgattam, végre egy hirtelen elhatározással letéptem a boríték szélet. Sűrűn teleírott négy oldalos papír volt benne. Olvasni kezdtem. Az állott a levélben:

»Kedves barátom! Most, hogy örökre lehunytam a szememet, elárulom neked karrierem titkát. Talán valaki még hasznát veheti.

Tíz évvel ezelőtt, közvetlenül mielőtt az apám meghalt, ügyvédi irodát nyitottam a fővárosban. Az iroda sehogy sem ment, még a házbérem se telt ki a jövedelméből. Kétségbeesve gondoltam a jövőre s már azon a ponton voltam, hogy valamelyik ügyvédnél állást keressek. A mikor váratlanul sürgőnyt kaptam, hogy meghalt az apám. El kellett utaznom a temetésre, Pusztá Szent Mártonba. A jó öregem eltemették. Nem maradt utána semmi. Azaz, hogy mégis! Valamelyik ócska szekrény fiókjában rábukkantam egy — monoklira. Vékony, fekete keretes, simára csiszolt üveg volt. Tiszta ablaküveg; csak egészséges szemnek való. Ez volt az örökségem. Magammal vittem — és karriert csináltam vele.

Mikor a pusztaszentmártoni állomásra kimentem, hogy visszatérjek a fővárosba, a monokli már ott volt a jobb szememen. A vasuti

pénztárnál udvariasan kitértek előlem az emberek, az állomásfőnök maga sietett oda, hogy jegyet adjon nekem s a málházó kalaplevéve állott élelem. Mikor a kupéba szálltam, az utasok ijedten lebbentek szét, hogy kényelmes helyet biztosítsanak a számomra.

— Ohó, — gondotam magamban, — ez az örökség távolról sem megvetendő.

Mialatt a vonat tovarobogott, beszédbe egyedtem a szomszédommal. Jobb fajta kereskedő volt. Amikor megtudta, hogy ügyvéd vagyok, engedelmet kért, hogy a fővárosbau felkereshessen, s jogi tanácsot kérhessen tőlem.

Ila bizalma van hozzám, csak keressen fel barátom! Mondottam némi leereszkedéssel.

Harmad napra felkeresett, s azontul megirdult az irodám. Egyik kliens a másiknak adta az ajtót, mert hire ment, hogy jól ellátom azt, amit elvállalok. A bíróságoknál, a miniszteriumban, a hatóságoknál, mindenütt tekintélyem volt. Bármelyik hivatalba benyitottam, hárman — négyen ugrottak élelem, hogy az ügyemet mielőbb elintézzék. Ugyanazok, akik ezelőtt felém se néztek, most távolról megemelték kalapjukat.

És mindezt a monokli tette!

A monokli a civilnél ugyanaz, ami az uniformis a katonánál: mindakettő félelmes tiszteletet gerjeszt.

Félévvel utóbb már a kaszinó tagja vol-

Megnyilt! GUTFRIED TESTVÉREK áruháza a „GÓLYÁHOZ“ Megnyilt!
———— Szent László-tér. (Holdas-templom mellett.) ————
 Nagy raktár uri- és női-dívat kötött, szövött áruk, vásznak és fehérneműekben. Csecsemő kelengyékben dus választék.
SZIGORUAN SZABOTT OLC SÓ ÁRAK!! SZIGORUAN SZABOTT OLC SÓ ÁRAK!!

Kárpótlás a vasárnapi munkáért.

Amde a törvényjavaslat ugyanakkor, amikor az a vasárnapi munkának a jelzett mérvben való megengedése által a közgazdasági szempontokkal s a gyakorlati élet feltétlenül parancsoló követelményeivel számolt, egyszerűsített arról is gondoskodott, hogy a munkaszüneti napon elfoglalt személyzet e munkájáért megfelelő kárpótlást nyerjen; nevezetesen előírja a törvényjavaslat, hogy az ipari és kereskedelmi üzlet-ekben munkaszüneti napon három órány vagy ennél rövidebb időn át foglalkoztatott alkalmazottnak munkaadója a következő hét valamely munkanapján egy teljes délelőttöt vagy egy teljes délutánt, a három órány tul foglalkoztatott alkalmazottnak pedig a következő hét valamely egész munkanapját vagy a hétnek két munkanapján egy-egy teljes délelőttöt vagy teljes délutánt köteles pihenő időül engedélyezni.

Minden más üzemnél a munkaszüneti napon teljes szünetet kötelees adni s ha az alkalmazottak három órányál többet dolgozik, a minden második munkaszüneti napon nyújtandó teljes szüneten kívül még a következő hét valamely munkanapján egy teljes délelőttöt vagy egy teljes délutánt köteles pihenő időül engedélyezni.

A nyújtandó teljes délelötti pihenő időt déli tizenkét óráig, a délutáni pihenő időt pedig déli tizenkét órától kezdve kell adni. Az alkalmazott e napról le nem mondhat.

A karlócai kongresszus.

Tegnap úgy a radikális, mint az önállópárti szerb kongresszusi tagok a késő éjjeli órákig bizalmas értekezleten beszéltek meg a választás esélyeit. Külön tanácskoztak a radikálisok Tomics Jása vezetésével és az önállópártiak Medakovics Bogdán elnöklésével. Határozataikat mindkét párt a legnagyobb titokban tartotta és megállapodásairól semmit sem hoztak nyilvánosságra.

tam. A felvételnél senki sem mert ellenem szavazni.

Egy este valami affér támadt a kaszinóban. A sértett fél körültekintett a teremben, hogy segédek után nézzen, a tekintete megakadt — a monoklimon. A monokli imponált neki. Hozzáam lépett és megkért, hogy legyek az egyik segédje. Örömmel vállaltam e megbízatást. Másnap megvolt a párbaj, harmadnap az ujságokban volt a nevem. Azontul minden nagyobb afférben párbajsegéd voltam. Egy évvel később pedig a zolnai kerület bizalma folytán bekerültem a képviselőházba.

A társadalmi pozícióny napra napra emelkedett. A diszelnöki és elnöki tisztségek csak úgy hullottak az ölembe.

Hogy a nőknél is zzerencsém volt, azt talán mondanom sem kell. Egy férj, aki rajtakapott a feleségével, bocsánatot kért tőlem, hogy — inkommodált.

Most azonban, amikor e sorokat írom, titkos balsejtelem gyötör. A minap ugyanis, ahogy az utcán sétáltam, egy fess barna nő haladt el mellettem. A szemembe akartam csapni a monoklimat, de velahogy kiesett a kezemből és a kövezetre hullott, ahol ezer darabra tört. Egy fiatal ember, aki éppen arra jött, mosolyogni merészelt a balesetemen. Rögtön kérdőre vontam, mire ő kezét emelt reám. — Szentjobbi volt.

— Hiába! A monokli összetört. Vége volt a tekintélynek!

Most már hiába reparáltatom meg. Uj üveget hiába tettek a vékony fekete keretbe. Az az ember engem monokli nélkül látott és ez az ember — nem fél tőlem.

Ha megölne, a monoklimat reád hagyom. Isten veled! Csorbay Maci.

Ennyi volt. A monoklit megkaptam és a fiókomba tettem. Öregebb vagyok már, hogysem karriért kezdjek vele. De talán jó lesz a fiának vagy az unokámnak . . .

A választás napján, már a kora reggeli órákban rendkívül mozgalmas és színes képe volt Karlóca városának. Az Ujvidékről és Belgrádról érkező vonatok csak úgy ontják a közönséget.

A patriárkátusi palotán és a kongresszusi épületen hatalmas zásztók lengenek. Középen van a szerb zászló kilúzzve, jobbra a magyar, balra a horvát zászló.

A kongresszust pontban 10 órakor nyitotta meg Gyurgyevics Miklós világi alelnök. A kongresszusi tagok és a vidéki küldöttségek zsufoglalásig megtöltötték a termet. A közönség sorában számos hölgy is foglalt helyet. Gavrilovics jegyző felolvasta az utolsó ülés jegyzőkönyvét, amelyet Pribicevics Szvetozár és Peles Dusán felszólalásai után hitelesítettek. Ezután Leticus püspök vezetésével küldöttség ment a királyi biztosért, akinek megérkezéig a gyűlést felfüggesztették. Amikor Günther Antal királyi biztos a kongresszusi palota elé ért, a diszszázad a szabályszerű tisztelegéssel köszöntötte. A bejáratnál a püspöki kar élén Nikolic Miron püspök fogadta a királyi biztos, aki a kongresszusi tagok lelkes zsviúi közben haladt fel az emelvényre. Itt helyet foglalt a vörös baldachinos díszhelyen és feltett főveggel felolvasta beszédét, amely így hangzik:

Günther beszéde.

Tisztelt Kongresszus! A görögkeleti szerb nemzeti egyházi kongresszusnak határozatával az érsek metropolita-patriarcha megválasztása a mai napra kitűzetvén, mielőtt önök az egyházunknak adott kivátságos alapuló választási jogot gyakorolnák, ő császári és apostoli királyi felségétől nyert utasításom folytán figyelemzetnem kell a tisztelt koegresszust, hogy ő Felségének a legfelsőbb megerősítés jogát gyakorló, legkegyelmesebb urunknak és királyunknak legmagasabb kívánsága az, hogy karlócai görögkeleti érsekké, szerb metropolita patriarchává a magyar szent korona országaihoz tartozó felszentelt szerb megyés püspökök közül oly egyén választassék meg, aki a törvényes következmények mellett tehetségei, érdemei s jelesül magasztos hivatása iránt tanusított kiváló és benső buzgalma által magát mások fellett kitűnteti és ehezképest megválasztása nemcsak ő Felsége előtt kedvesnek, hanem a hazára és a szerb metropolita összeségére nézve is kívánatosnak mutatkozik.

Magára a választási cselekményre nézve mérvadó az eddigi gyakorlat, mely szerint a választás a kongresszus világi alelnökének elnökléte alatt zárt ülésben olyképp történik, hogy a karlócai görögkeleti szerb metropolitához tartozó megyéspüspökök mindenike részére egy-egy iv tétetik le, az egyes képviselők név szerint felhivatván, annak a püspöknek nevét írják alá, akire szavaznak. A választás vagy egyhangu választással, vagy ha ezt elérni nem lehet, a kongresszusi tagok összes szavazatainak abszolút többségével fejeztetik be.

Az ily módon befejezett választás után a tisztelt kongresszus készítse el még a mai ülésben az ülés jegyzőkönyvét és azt hitelesítse. Készítse el azt a legalázatosabb felterjesztést, amelyben a megválasztottnak legfelsőbb megerősítését kérelmezi s ennek megtörténte után hívjon meg engemet a gyűlésbe, hogy e felterjesztést a mai ülés hitelesített jegyzőkönyvével és az annak mellékletét képező eredeti szavazati ivatekkel önöktől átvegyem.

Most pedig a magam részéről azon őszinte óhajomnak adok kifejezést, hogy a választás Isten, Király és a Hazs előtt egyaránt kedves eredményre vezessen. Mielőtt önök a választáshoz fognának, kérjük a Mindenhatót, küldje el szent lelkének segedelmét és töltsé meg isteni bölcsességével ezt a gyülekezetet. Vonuljunk tehát Isten szentegyházába.

A beszédet ezután Joanovics Pál miniszteri osztálytanácsos, adlátus szerbül tolmácsolta. A királyi biztos ezzel távozott az ülésről adlátusa kíséretében. A püspöki kar a bejáratig kísérté és a küldöttség vele ment a lakásáig.

A választás.

A küldöttség visszatérte után az ülést, amelyet közben felfüggesztettek, újra megnyitották. Popovits Dusán sajnálatának adott kifejezést, hogy a királyi biztos eltávozott, mert jelenlétében kívánt volna tiltakozni az ellen, hogy a kongresszuson a magyar nyelvet használta és hogy a választásokat befolyásolta. Most újra felolvasták a patriárka választást elrendelő királyi leiratot és evvel a gyűlést felfüggesztve, a kongresszusi tagok az alsó városi templomba vonultak.

A templom előtt a diszszázad állott fel zászlóval és zenével. A mikor a kongresszusi tagok a templom előtt teljes számban együtt voltak, jelentést tettek Günther Antal királyi biztosnak, aki adlátusával a diszfogaton a templom elé robogott. A diszszázad a fogat megérkezésekor szabályszerűen tisztelgett. A templom főbejárata előtt a püspöki kar és a fungáló lelkészség, élén Bogdanovics Lucían adminisztrátor pontifikált. Közben a templom előtt a diszszázad disztüzeket adott, amelyeket a tüzérség átvett. Az egyházi szertartás után a pontifikált adminisztrátor a püspöki karral és a papsággal a templom főbejáratáig kísérté a királyi biztos, aki diszfogatján a diszszázad tisztelgése mellett távozott lakására.

A kongresszusi tagok visszatértek a kongresszusi terembe, ahol ezután Gyurgyevics világi alelnök elnöklésével zárt ülésen megejtették a választást.

A választás eredménye.

A patriárkát választó zárt ülés déli háromnegyed egy órakor végződött. Gyurgyevics választási elnök jelentette, hogy összesen hetvenkettő kongresszusi tag van jelen. Leszavaztak hetvenen, azonkívül két üres szavazólap is beadatott. A szavazás eredménye ez volt:

Zmejanovics 40
Nicolits Miron 30

szavazatot kapott és így Zmejanovics abszolút többséggel megválasztatott.

A választás eredményének kihirdetése után küldöttség ment Günther királyi biztosért, ki megérkezvén elfoglalta helyét és átvette a hitelesített jegyzőkönyvet, az eredeti szavazó lapokat és az ő Felségének szánt feliratot, melyben kéri a kongresszus a királyt, hogy a választást hagyja jóvá. Ezután a tanácskozást felfüggesztették.

Zmejanovics patriárchának a Rezidenciában levő lakásán óriási tömeg gyült egybe és addig zsviúozott, míg a patriárcha az ablakban meg nem jelent.

Az ülés felfüggesztése után ebéd volt, melyen Günther királyi biztos és adlátusa, továbbá a püspökök jelentek meg.

Zmejanovics patriárahánál volt ebéd után Günther királyi biztos adlátusa kíséretében a közönség folytonos éljenzése és zsviúozása között a vasutra hajtattott, hol szintén óriási közönség volt jelen. A királyi biztos a délután 4 órakor Budapest felé induló gyorsvonattal — melyhez egy szalon kocsi volt csatolva — elutazott.

A fürdővasut létesítése.**Részvénytársasági alapon.**

Sok huza-vona, gáncs és aknamunka után a közeli fürdők és Nagyvárad városa között tervezett villamos vasut építését végre engedélyezte a kereskedelmi miniszter s most már a pénzügyi rész megoldása foglalkoztatja az engedményeseket, akik oly nagy türelemmel buzgólkodtak, hogy leküzdjenek minden akadályt.

Aki csak egy kissé mélyebben gondolkozik, be kell látnia, hogy Nagyvárad város közönségére mily nagy fontosságú kérdés a fürdő villamosvasut létesítése.

Hankovits Ferenc és dr. Tóth Ferenc engedményesek és mellettük mint kiváló szakember: Reichel Henrik mérnök olyan fíradhatlan buzgalmat, odaadást fejtettek ki, amíg a vasút építésének engedélyezéséig jutottak s oly tekintélyes összeget áldoztak a fürdői vasut érdekében, hogy nem férhetett kétely munkálkodásuk komoly céljához s most, mikor a kérdés megvalósítása előtt állnak, a legjobb módot választották a dolog financiozására. Részvénytársasági alapra fektetik az egész vállalatot és pedig nem magas névértékű részvények kibocsátása által, hanem tizkoronás részvényekre, hogy a kevésbé tehető magánemberek, tehát maga a társadalom is részt vehessenek a vállalkozásban.

Sokan kétségbevonják a fürdővasut prosperálását, mert lehetetlennek vélték, hogy a néhány hónapi fürdőszézon személyforgalmának jövedelme biztosíthassa a befektetett tőke kamatait és az üzemköltségeket; de ezen kételkedők nem gondoltak arra, hogy a fürdővasut tervezői nem csupán a fürdők személyforgalmát vették számításainál jövedelmi forrás alapjául, hanem tetemes, sőt túlnyomó jövedelmet várnak és pedig joggal, a vasut teherforgalmából. Külöösen a téli hónapok alatt használhatják ki a vasutat a teherforgalomra, amelyre nézve a fürdő környékén az előfeltételek megvannak. A kihasználatlan erdők igen alkalmasak nemcsak erre, de nagyobb faipari vállalatok létesítésére is.

De szembeélló fejlődést biztosít ez a vasut azoknak a községeknek, amelyeket érint és különös a két fürdőnek, amelyeknek látogatottságát feltétlenül fokozza.

Ezek a szempontok azok, amelyek most már köteleességüké teszik úgy Nagyvárad városának, mint Biharvármegyének, hogy tekintélyes mérvben vegyenek részt a részvények jegyzésében s ezáltal mielőbbi megvalósításhoz juttassak a tervet.

A vasut építésére a tervezők egy világhírű budapesti céggel léptek egyezsége s a társulat a jövő év tavaszára elvállalta a vasut teljes kiépítését, úgy hogy 1909. évi május 1-én a fürdővasut rendes üzemét megkezdheti.

Az engedményesek a részvényesek jegyzésére a következő felhívást bocsátották ki:

Biharvármegye és Nagyvárad város közönségéhez!

Alulírottak, a Nagyvárad-Félix és Püspök-fürdői Villamos Közúti Vasut terveit műszakilag a kivitelre elkészítettük, mely tervek alapján a magyar kir. kereskedelmi miniszter ur 41931/1908. szám alatt az építkezési engedélyezés tárgyalását elrendelte és folyó évi július hó 3-án ezen tárgyalást meg is tartotta, mely alkalommal a belügy-, hadügy- és pénzügyminiszterumok képviselőivel együttesen építkezési terveinket elfogadta, azokat közúti jelleggel jóváhagyta s a vasut létesítéséhez 1.663.000 korona ösztökét engedélyezett.

Ügyrendünk szerint a reális megalkotás következik és pedig előkészíteni ezen engedélyezett építkezési tőkét.

A vasut műszaki, valamint forgalmi és financiális tervezetét következőkben ismertetjük:

A fürdői villamos kiindulási pontja (azaz a városi végállomása) a Szt. László-téren, közvetlen a Sas vigadó előtt lesz. Innen a pálya irányát a Szt. László-téren végig a Kapucinus-

utca—Nagyvásár-tér—Gilányi-utca—Francia-soron keresztül a törvényhatósági közúton veszi és a két fürdőben végződik. A teljes pályának a hossza 11,5 kilométer. Ezen vonalon a közlekedés a város belterületéből a fürdőig minden átszalás nélkül fog történni. A két fürdőnek egymásközi összetötetéséről is gondoskodva van.

Az építkezési tőkét 100 koronás névértékű részvények kibocsátásával részvénytársasági alapon óhajtjuk, részben a közvetlen érdekelt birtokosoktól, községektől, részben Biharvármegye és Nagyvárad város törvényhatósági testületeitől, részben a nagyközönség köréből, magánosoktól megszerezni.

A kibocsátandó részvények egyneműek, egyenértékűek és egyenjogúak lesznek úgy, hogy a részvénytársaság évi nyereségéből minden részvény egyaránt és egyformán részesül.

Vezérelvünkhez képest helyi érdekeinkre ezen rendkívül nagyfontosságú kulturális, közgazdasági és különösen közegészségügyi cél szolgáló vasutat közérdekből kívánjuk létrehozni.

Ezen vezérelv által indítva minden törekvésünk az, hogy a mi — engedményesek — magánérdekeink kikapcsolva álljon a nagyközönség előtt, azért a fürdői vasut építését nem mi, az engedményesek, mint magánvállalatot fogjuk kiépíteni, hanem a közönség a megalakítandó részvénytársaság keretében.

Részvényt jegyezni joga van bárkinek, 100 koronával már bárki az építendő vasut részes tulajdonosa lesz és ha a részvények jegyzése gyors ütemben történik, a régi óhajtott fürdői vasut építését már rövid időn belül megkezdhetjük.

A közönség megnyilatkozott körzérzúlete a tervezett fürdői vasut népszerűségét, nagyra hivatottságát igazolja, előre látható, hogy üzeme már az első években igen kedvező nyereséget fog nyújtani a részvényeseknek.

A fürdővasut forgalmát nagyban gyarapítani fogják a vonal mentén fekvő és közelében eső községeknek helyi forgalma, továbbá azon körülmény, hogy az összes kocsiaknak külsőtető szerkezete podgyász-szállításra lesz berendezve, miáltal nemcsak a fürdőbe ránduló, de a közelfekvő községeknek is alkalom nyújtatik, hogy a városba élelmi- és egyéb árucikkeket naponta olcsó árért szállíthassanak.

A vállalatnak azonban egyik legnagyobb jövedelmi forrása lesz a vidék uradalmainak, gazdagabb községeinek, a sörgyárnak s több már létező és létesítendő ipartelepnek teheráru forgalma.

Már itt látható, hogy ezen közbeeső személy- és teheráru-forgalom a fürdői vasut bevételeit igen kedvezően fogja gyarapítani, annyira, hogy a fürdői vasut évi üzemköltsége ebből minden valószínűség szerint fedezetet nyerend. Mihez képest a fürdők személyforgalmából eredő bevétel egészben a részvényesek javára fog esni.

Tekintetbe véve most már, hogy a fürdői vasut építkezi tőkéjének kamatait a mai (tenetben igazolt villamos nélküli) forgalom is teljesen biztosítja, s hogy az általunk építendő, minden igényeknek megfelelő modern villamos vasut forgalmi bevétele a mainak 2—3 szorosát bizonyára el fogja érni, kétségtelen, hogy a fürdői vasut évi nyeresége a részvényeseknek igen magas százalék osztalékot juttat részvényenként.

Ha a fürdői vasut üzembe helyezésének első és második évére ily kedvező perspektívák fekszenek előttünk, bizonyos, hogy a fürdői vasut — mint biztos vállalat — a legjobb jövőnek néz elébe, mert míg egyrészt ezen vasut által Biharvármegye és Nagyvárad város közönsége egy nagy jelentőségű és eminens közérdekű közlekedési eszköz birtokába jut — amire Biharországban mindenki büszke lesz —

addig másrészt a vasut könnyen érthető és előrelátható üzem fejlődése következtében, minden egyes részvénytélajdonos részvénye után rövid időn belül már fényes jövedelmi forrásra tesz szert nem csupán, hanem részvényeink értékelkedése következtében befektetett tőkéje is arányosan gyarapodni fog, s igen természetesen minden részvénytulajdonos a fürdőbe való kirándulás alkalmával fizetett menetdíját saját részvényeinek kamatoztatása által visszanyeri.

Minden törekvésünk arra irányult, hogy a fürdői villamost a folyó évben a forgalomnak átadhassuk, ezt azonban a közigazgatási hosszszas eljárások meghúsitották, most kettözött szorgalommal arra törekszünk, hogy vasutunk 1909. évi május 1-ére üzembe helyeztessék, minek biztosítása céljából, nehogy a vasut építést a részvénytársaság megalakítása után kezdjük meg, ami esetleg nagyobb idővesztéssel járhatna, egy közismert vasutépítkező vállalat léptünk megegyezésre, mely vállalat az engedélyezett összegért a vasut felépítését és üzemre kész átadását 1909. évi május hó elsejére biztosítja.

Ezek után teljes bizalommal reméljük, hogy Biharvármegye és Nagyvárad város közönsége áthafva a létesítendő Nagyvárad-Félix- és Püspök-fürdői villamos vasutnak kulturális, közgazdasági és ezek felett is közegészségügyi nagyfontossága által, de egyébként is előrelátható biztos jövedelmezőségének tudatában, közérdekből és bizalomból ezen vasut építését a már folyamatban levő Nagyvárad-Félix- és Püspök-fürdői közúti vasúti részvények jegyzése által ki-kí saját tehetsége szerint, igaz szeretettel fogja támogatni.

A részvények mai naptól kezdve Nagyváradon, a helybeli összes pénzintézeteknél, valamint írásbeli felhatalmazás mellett megbízott aláírási ivtartóknál, Biharvármegyében a vidék összes pénzintézeteinél, valamint írásbeli felhatalmazás mellett megbízott aláírási ivtartóknál jegyezhetők, a jegyzendő részvények 10 százaléknak letétbe helyezésével. A részvények 10 százalékos havi 10 koronás részletekben is lefizethetők lesznek.

Dr. Tóth Ferenc,
ügyvéd.

Hankovits Ferenc,
gyógyászorész.

engedményesek.

UJDONSÁGOK.

* **A Porciunkula-bucusu.** A Szent Ferenc-rendnek nagy ünnepe van ma, Porciunkula napja alkalmából. A nagyváradai szent Ferenc-rendi kapucinus atyák társházában is megünneplik e napot. Ma, vasárnap délelőtt tíz órakor a kapucinusok templomában bucsu lesz, amelyen az ünnepélyes szentmisét Fetser Antal felszentelt püspök, a szentbeszédet pedig P. Garay Sándor kapucinusrendű áldozár tartja.

* **Nem emelik az adókat.** Az adóki-kivető bizottság most állapítja meg három évre a III-ad osztályu kereseti és a nyilvánosságadóra kötelezett vállalatok adóját. A bizottság tegnap fejezte be Várad-Olaszi városrésze ezen adók kivetését. Ezen városrészen összesen 1141 adózóra évi 72623 kor. 95 fillér egyenes állami adót vetettek ki. Az elmúlt ciklusban Olasziban 1020 adózóra 63748 kor. 02 fillér adó volt kivetve, tehát most 121 adózóval több van s 8839 kor, 93 fillérrel emelkedett az adóösszeg. Tehát adóemelés Várad-Olasziban nem történt, mert a 8839 kor adótöbblet a 121 új adózóra esik. Ezen adótöbblet után Nagyvárad város részére 4900 korona több városiadó esik. Holnap, hétfőn a kivető bizottsága Ujvárosi adózók adóösszegének kivetését kezdi meg s

Uj férfi-, fiu- és gyermekruha-üzlet.

Van szerencsénk a t. ruhavásárló közönség b. tudomására hozni, hogy **Zöldfa-utca (Zöldfa-szálloda épületében, a Sörcearnak mellett)** e hó folyamán egy férfi-, fiu- és gyermekruha-üzletet nyitottunk, hol legfinomabb szövetekből készült ruhák óriási nagy választékban és igen olcsó árak mellett kerülnek eladásra. **Jelssavunk:** Kevés pénzért szép ruhát, jó ruhát és csinos ruhát. — Megtekintés ingyen, próbabovásárlással meglehet mindenről győződni — Kiváló tisztelettel

GELBERG és NAGY.

ez eltart augusztus hó végéig, mivel Ujvároson jóval több, 1870 a kereseti adót fizető adózó

* **A városi zeneiskola felállítása.** Szemassenka Ernő, több törvényhatósági taggal együtt memorandumot nyújtott be Nagyvárad városához, egy városi zeneiskola felállítása iránt. A memorandumhoz részletes költségvetést is csatoltak. A városi iskolaszék ez ügyben egy bizottságot küldött ki, hogy tanulmányozza és tárgyalja a memorandumot és tegyen javaslatot. A kiküldött bizottság tegnap ülést tartott, amelyen részt vettek: Mezey Mihály, dr. Vicskics Gyula, dr. Dóri Ferenc és Réz Mihály. A bizottság a memorandum és a költségvetés adatait újból átvizsgálta s úgy találta, hogy a memorandum nagyon optimistikus s főleg a tandíj igen magas összegben van felvéve. A tételeket kellő realitással vették fel s így kitűnt, hogy ha az állam évi 3000 koronával segítené az iskolát, a városnak évenként 5000 koronával kellene a fenntartáshoz járulni. Tekintettel ama körülményre, hogy újabban a közoktatási kormány különféle címeken olyan mérvű államsegélyben részesíti a várost, hogy évenként mintegy 20—2500 koronával kevesebb tanügyi kiadása lesz a városi pénztárnak, — a bizottság véleménye szerint, Nagyvárad városa meghozhatja a városi zeneiskolára évenként az 5000 korona áldozatot.

* **Debreceni bakák Nagyváradon.** A debreceni 39. gyalogezred egy zászlóalj holnap, hétfőn Nagyváradra érkezik gyakorlatok céljából. Egy alezredes vezénylete alatt 18 tiszt és 500 ember jön át gyalogszerrel Debrecenből s itt a tüzérlaktanyában lesz a legénység elszállásolva, míg a tiszteket a polgár ágnál helyezik el.

* **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Poynárné Lengyel Mária és Hrabéczy Jolán belényesi állami polgári iskolai helyettes tanítóinket ugyanezen iskolához a XI. fizetési osztályba segédtanítókká nevezte ki.

* **Egy négyszög méter terület 400 korona.** Nagyváradon az utóbbi években rohamosan emelkedett a telkek ára, de olyan horribilis összeget még sem ért el, mint most kér egy telektulajdonos a várostól. Osv. Vadász Albertné beadványt intézett a városhoz, amely szerint Szent János-utcai 4. számú házának Körözfelöli részén hajlandó Körözkörszörző céljaira a szükséges területet átbocsátani, négyszög méterjét 400 koronával. Erre aligha reflektál ilyen ár mellett a város.

* **Parcellázás Élesden.** Élesdi tudósítónk jelenti telefonon, hogy gróf Bethlen Aladár az Élesd és Lugos között levő földbirtokát parcellázza és a közeli községekbeli lakosságának olcsó árban kedvező fizetési feltételekkel eladja.

* **A közoktatók kitélepitése.** Biharvámegye közoktatóinak kitélepitése ügyében június hó folyamán egy bizottság megtekintette azokat a telkeket, ahova a közoktatók kitélepithető lenne, de egy nagyobb bizottság összehívását tartották szükségesnek, hogy az állapítsa meg, melyik telken lenne legcélszerűbben felállítható az új kórház, egyúttal felkérték a bizottság mérnök tagjait, hogy már előzetesen te-

gyék tanulmány tárgyává a felajánlott telkeket, hogy a nagy bizottság tagjainak annak idején kellő felvilágosítással szolgáltassanak. Dr. Fráter Imre kórházi igazgató főorvos az államépítészeti hivataltól kérte, hogy ajánljon egy mérnököt, aki a bizottság mérnök tagjait előzetesen tájékoztassa a telkekről. Az ajánlat folytán megbízott mérnök már elkészítette a 12 tervrajzot, az összes kérdésben levő telkekről s minden egyes területnek feltüntette előnyeit, vagy hátrányait. Dr. Fráter Imre főorvost most jelentést tett az alispánhoz, hogy az elkészített tervrajzok oly jók és megfelelőek, vagy a helyszíni szemle is felesleges, mert a tervrajzok teljesen megadják a szükséges szakszerű felvilágosításokat. A nagy bizottság augusztus hó folyamán ül össze a közoktatók kitélepitése ügyében.

* **Borbélyok versenye.** A nagyváradai borbélysegédek ma, vasárnap nagy versenyt rendeznek a tuzoltó-laktanyában. Egymással versenyre kelve mutatják be szakmabeli ügyességüket. A verseny délután 4 órakor kezdődik, amelyre az érdeklődőket szívesen látják.

* **Halálozás.** Részvétellel értesülünk egy széles körben ismert fiatal urinő Ertsey Gézáné szül. Petrovits Stefánia haláláról. Az alig 24 éves urinő elhunytát nagyszámu előkelő rokonság gyászolja. Temetése holnap hétfőn délelőtt 9 órakor lesz a Széchenyi-tér 8. számú házából.

* **Hat utca csatornázása.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága már korábban elhatározta Pável-, Ór-, Szilágyi Dezső-, Patak-, Uri- és Szigligeti-utcák csatornázását. A városi mérnöki hivatal most előterjesztést tett, hogy ezen utcák csatornázására mielőbb írja ki a tanács az árlejtést s a csatornákat készíttesse el még lehetőleg ez évben. A munkák keresztülvitelét azért sürgeti a mérnöki hivatal, mert ezen utcákat aszfaltozzák s a posta-palotát is a jövő évben felépítik.

* **Vasutasok ünnepélye a Püspök-fürdőben.** Élénk, vig élet lesz ma, vasárnap a Püspök-fürdőben. A szárnyas kerék derék munkásai: a kolozsvári vasutasok érkeznek ma reggel különvonaton Nagyváradra s innét kirándulnak a Püspök-fürdőbe, hogy egy pompás napot töltsenek kedélyes vigadozás között a remek fürdőhelyen. A kirándulást a m. államvasutak altiszti köre rendezi. Az egész napot a Püspök-fürdőben töltik, ahol Kernáts János fürdőbérő gondoskodik mindenről, hogy a legkellemebb emlékeket vigyék magukkal a fürdőhelyről. A vasutasok este 11 órakor külön vonaton utaznak haza Kolozsvárra.

* **Leszállított helyérek.** Az Edison mozgólépcső-színház pompás újítást léptet életbe vasárnaptól kezdődőleg. A nyárra való tekintettel az Edison leszállította helyérait úgy, hogy ezután mindenkinek módjában lesz olcsón élvezhetni az annyira népszerű és szórakoztatva oktató mozgólépcsőket. Vasárnaptól kezdődőleg 20 és 10 krajcár a beléptidő az Edison-ban. A műsor ennek dacára változatos és tartalmas. Minden előadás másfél óráig tart. Hetenként kétszer új műsor.

x MOLNAR H. Bémer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea-sütemény kapható. Telefon 395.

* **Holnap vasárnap Czipóth Ferenc-nél a PANNÓNIA szálloda éttermeiben délelőtt 10 órától déli 1 óráig katonazene hangverseny lesz.**

* **Egy sarok üzlethelyiség** a nagy-piactéri 60. sz. volt Mandl-féle házban minden órában kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál Kossuth utca 4. sz.

x **Az intelligencia találkozó helye** az Európa szálló árnyas, hűs kerthelyiségében, hol naponta változatos műsorral mozgólépcső-előadásokat rendeznek Pócsi Laci teljes zenekara közreműködésével.

* **Czillér Imre** mai hirdetésére felhívjuk az olvasó-közönség figyelmét.

* **Uj vendéglő.** A volt «Kecskeméty féle» vendéglőt — mely a vidékiek kedves találkozó helye Strobl János vendéglős vette meg. Nagy helyiségek. Kitűnő borok és frissen csapolt kőbányai sör hideg és meleg ételek állandóan kaphatók.

x **Virágzó ipar** fejlődött ki hazánk déli részén és nagyban járul hozzá a vidék vagyoni viszonyainak konszolidálásához. A legjobb hírnévek örvendő Nagykikindai és Zombolyai Bohn-féle téglagyárakat értjük, melyek a tulajdonosok szakavatott vezetése mellett a monarchia legnagyobb telepévé fejlődtek ki. A Bohn-féle szab. átfedő cserepek, melyekből a cég évente 50 milliónál többet gyárt, közkedveltségnek örvendenek. A cég újabban Békéscsábán is hatalmas telepet létesít, mely számos munkáskéznek keresetet fog adni.

x **Náoi bácsi mozija.** Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy sikerült egy elsőrendű Párisi mozgólépcsőképpárral összeköttetésbe lépni. És így azon helyzetben vagyok, hogy vendégeimet a legjobb műsorral szórakoztassam. Kedvező időben az árnyas kert helyiségben, kedvezőtlen időben a nagyteremben tognak tartatni minden nap az előadások. A n. é. közönség rendelkezésére állandóan friss csapolású Dréher-sör, tisztán kezelt borok, kitűnő konyha, figyelmes kiszolgálás. A műsor minden három napban teljesen új, az új műsor a következő: Egy bátor kerékpáros (humoros), Dráma Szeviliában. Papa létrát vesz. A boszorkány szerelme. Hajsza az ernyő után. Szívas skatulya (színes). Boly ur a patkány vadász.

Botrányos énekszám a Zöldfában.

Tegnap este véletlenül elmentem a Zöldfámulatába. A többek között a világot jelentő deszkákra kijött egy félig (vagy talán még annyira sem) felöltözött »művész« és előadott egy énekszámot. A címe »Pausálé.« A meséje pedig a következő:

Egy kis leány csókot kapott és hogy megszerezze a bünbocsánatot ígér Szent Antalnak egy koronát.

Miután azonban a csók előszobája csak a szerelemnek, hát a küszöböt is átlépte. Ekkor már öt koronát ígért Szent Antalnak a bünbocsánat kieszközléséért.

A kis leány tovább folytatta kis játékait és most már *pausálé* ajánl Szent Antalnak.

Nos hát kérem, ez egyszerűen olyan szemtelenség, amelyet eléggé jellemezni ennek a lapnak a hasábjain nem lehet. Emellett pedig olyan

Gerstenbrein Tamás

szobrász és kőfaragó mester Nagyvárad, Rákóczi-út 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagy raktárát: Saját készítményű márvány, gránit, syenit, labrador Siremlékekben. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyisint régi sирboltok s sirkövek renoválását a legolcsóbb árak mellett.

Első erdélyi géperőre bevezetett kőfaragóműhely és sirkőgyár.

Kolozsvár, Dézsma-utca 21. sz.

Központi iroda Kolozsvár. Telefon 662.

Fióktelepek:

Déva. Nagyszeben. Bánpatak.

nyílt gunyolása a vallásnak, amit a rendőrség tovább nem tűrhet.

Egy közönséges éjjeli tingli-tangliban gunyolják az egyház szentjét és az egyház tanítását a bünbocsánatról.

Hogy ez a pimasz elbizakodottsággal előadott énekszám még nem jutott tudomásunkra, az csak onnan lehet, hogy ezekre az előadásokra a Zöldfa-mulatóba olyan társaság is szokott összejönni, amely még az ilyen dolgokon csak tud mulatni.

Hisszük, hogy a rendőrség tudomásul fogja ezt venni és lesz rá gondja, hogy ezt a kuplét többé ne énekeljék.

SZÍNHÁZ.

Gyimesi vadvirág.

A Nagyvárad-i Ipartestület Ifjúságának Önképző Egyletének tagjai ma a Szigligeti-színházban, könyvtáruk költségeinek fedezésére műkedvelői előadást rendeztek, mely alkalommal a *Gyimesi vadvirág* című három felvonásos népszínművet adták elő. A közönség elfoglalt minden helyet a színházban és jól érezte magát a — műkedvelőkről beszélünk — kitűnően sikerült előadáson. A szereplők kivétel nélkül igen jól játszottak és átérték szerepeiket. A primadonnák mindegyikét gyönyörű sokrakkal lepték meg tisztelőik. Az előadást ma vasárnap megismétlik.

IRODALOM.

Pályázat Szigligeti életrajzának megírására.

A Nagyvárad-i Szigligeti-Társaság ezennel pályázatot hirdet Szigligeti Ede élete tolyását, műveinek kritikai méltatását, az irodalomra való hatását, nemkülönben az író dramaturgiai működésének ismertetését magában foglaló munkára. A pályázótól megkivántatik, hogy az egész mű tervezete mellett egy teljesen kidolgozott fejezetet mutasson be a társaság kiküldendő bíráló bizottságának, amely ennek alapján a legméltóbbnak ítélt pályamű szerzőjét bizza meg az egész mű megírásával.

A pályadíj ezer korona.

A pályázaton részt vehet minden magyar író, akik kötelesek munkáikat idegen kézzel, vagy géppel olvashatóan írva, a szerző nevét rejtő jellegű levél kíséretében ez év december havának 30-ik napjáig Rádl Ödön, a Társaság elnökének nevére Nagyváradra küldeni.

A pályázat nyertesének 1909. június hó 30-ig kell az egész művet, amelynek terjedelme 10 nagy nyomtatott nyolcad alaku ivnél kevesebb nem lehet, de 12 ívet meg nem haladhat elkészíteni; a pályadíjat pedig a Társaság a nyertes mű szerzőjének a nagyvárad-i Szigligeti-szobor leleplezésének ünnepén, jövő év október havában adja ki.

Megjegyzni a Társaság, hogy fönntartja magának a jogot, hogy ha a teljesen kész munkán a bíráló-bizottság valamely átdolgozást kíván: annak elvégzését a szerzőtől megkivánhassa.

Ami a Társaság tulajdona marad, mely annak kiadásáról saját költségén gondoskodik. Az esetleges tiszta jövedelem felerészben a szerzőt felerészben a Társaságot illeti és a Szigligeti-szobor költségeire fordítatik.

A Szigligeti-Társaság választmányának határozatából:

Nagyvárad, 1908. július 31.

Adorján Ármu
főtítkár.

Rádl Ödön
elnök.

TÁVIRATOK.

A beregszászi aktatolvajok.

Budapest, aug. 1. A beregszászi aktatolvások ügyében lényeges fordulat állott be. Ugyanis már néhány nappal ezelőtt két budapesti detektív utazott Beregszászra, hogy ott nyomozzon. Az eddigi nyomozás eredménye szerint igen sok alantas megyei tisztviselő van kompromittálva. A kivándorlási hiénák az egész megyét behálózták, ügynökeik mindenütt voltak. Állítólag egy ismert nevű ügyvéd volt feje a bandának. A napokban szenzációs letartóztatások várhatók.

Általános sztrájk

Franciaországban.

Páris, aug. 1. A Confédération Generale du Travail vezérlő bizottsága ma éjjel elhatározta az általános sztrájkot, mely huszonnégy óráig fog tartani.

Páris, aug. 1. Yvetot, a Confédération Generale du Travail titkárát, valamint Busquetet, az egyesület befolyásos tagját a villeneuve események miatt az éjjel letartóztatták.

NYILTTÉR.

A legjobb kutyakalács volt és marad a Fattinger féle *Kutya-Kalács*, mely az összes e fajta tápszerrek közül a legjobb összetételű és táperezű. 50 kg. 23. — K., 5 kg. bérmentve 3. 20. K. Fattinger-féle *Puppy-Bisquit* kölyök kutyák részére. 50 kg. 26. — K., 5 kg. bérmentve 3. 50 K. Árjegyzéket bérmentve küld **Fattinger's Patent Hundekuchen und Geflügel-futterfabrik, Wiener-Neustadt. 250-nél több első díj.** A Fattinger-féle tápszer állatorvosi ellenőrzés mellett készül.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, aug. 1.		
Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	—	10.38
Rozs okt.	—	8.96
Zab májusra	—	—

Zab okt.	—	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	—	6.85
Tengeri jul.	—	—	6.69

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. aug. 1.		
Magyar arany járadék 4 száz.	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	98.25
Magyar koronajáradék	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	93.50
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	94.50
Magyar nyereséjű sorsjegy kölcsön	—	186.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	145.—
Osztrák járadék papírban	—	97.25
Osztrák járadék ezüstben	—	99.—
Osztrák járadék aranyban	—	116.50
Osztrák korona járadék	—	97.50
1860. osztr. államsorsjegyek	—	150.25
Osztrák magyar bankrészvény	—	1730.—
Magyar hitelbank-részvény	—	748.—
Osztrák hitelbank-részvény	—	631.50
Magyar hitelrészvény	—	689.50
London vista	—	240.—
Páris vista	—	95.50
20 márkás arany	—	23.51
20 frankos (Napoleonder)	—	19.09
Német birodalmi márka	—	117.62

REGÉNYCSARNOK.

Második kortes utam!

A »Tiszántul« számára írta: **Lukács Géza.**

(Folytatás.)

6

Nem találtam azonban egyéb alkalmas védő eszközt, mint egy papírvágó ollót és egy ócska paraplét s azzal vigasztaltam magamat, hogy ha nincs ló, jó a szamar is.

A legváltóságosabb pillanatban egy kocsi gördült a tornác elé, utána egy erélyes női hang azt kérde, hát itt mi történik.

Erre zürzavaros magyarázatok és tárgyalások kezdődtek. Én azonnal megsejtettem hogy a künn rendelkező asszony, a pofokodó komaasszony lehet csak. Csakugyan ő volt és most azt kommandírozta: pusztuljatok innen ti fülesek; az odabent az egyedüli okos ember köztetek, a haja szálát se merjétek meggöribíteni, mert velem gyűlik meg a bajotok, azzal egyet fordult a kulcs és én, a két Amazon oldalán lovagoltam, azaz gyalogoltam be a családi terembe, ahol aztán Chizsnó nagyaasszonya általános és feltétlen kibékülést parancsolt ránk.

Az ebéd alatt két szövetségesem közti diszhelyet foglaltam el, mialatt a legjobb falatokat rakták a tányéromra, a két koma azonban gyilkos tekintetekkel simogattak végig minduntalan, jónak véltem tehát az egész nap folyamán a nagyaasszony védő szárnyai alatt maradni.

És így, elkövetett sületlenségeim ezen utolsó fejezete is minden baj nélkül mult el rólam és másnap ismét a vasparipa röpitett a Garnizonba vissza.

Amit azonban előre láttam — bekövetkezett. Inkognitóm fellebbent, ami Zaharon méltó megbotránkozást szült. A hugocskáim csakhamar megbocsátottak, a Tanti és a bátyámuram azonban lesték az alkalmat, hogy üstökömben markolhassanak.

Tibor barátom meginvitált a választásra is, de tekintettel a fennebb vázolt körülményre és arra, hogy a két koma mégis valahogy belém találja akaszkodni, ezen élvezetet szerényen visszautasítottam, oda üzentem azonban, hogy cékla ültetvényeiket valahogy ne hanyagolják el.

(Vége.)

A szerkesztőjétől felelős
Dr. VUOSKICS GYULA.

BOHN M. ÉS TÁRSAI

:: **NAGYKIKINDA és ZSOMBOLYA.** ::

Legrégibb, legnagyobb és legjobb telep
e szakmában Ausztria-Magyarországon a

BOHN-féle TÉGLAGYÁRAK

NAGYKIKINDÁN ÉS ZSOMBOLYÁN.

Alapított 1864. ————— Legelőkelőbb referenciák. ————— Alapított 1864.

50 millió évi gyártás

a cs. és kir. szab. Bohn-féle biztonsági átfedő cserepekből
VASOXID természetes vörös színben vagy kátrányozva.
GYÁRTMÁNYOK: Bohn-féle szabadalmazott biztonsági átfedőcse-
repek. Legolesőbb, legszebb tetőzet.

☛ Képes árjegyzék és minták kívánatra ingyen és bérmentve. ☛

Nagykikindai gyártmány
Bohn-féle szab. biztonsági átfedő-
cserép 273. szám.

Zsombolyai gyártmány.
Szab. biztonsági préselt átfedő cserép 258. sz.

== „Keleti pályaudvar” ==

Nagy szálloda.

Budapest, Thököly-ut 181. sz. m.

Villanyvilágítás, fürdők a
legmodernebbül berendezve.

☛ Mérsékelt árak ☛

== Tulajdos: **HERSCH SAMU.** ==

UJ!!

SZEPESY ANDOR

angol uri-szabó szalonja megnyit

Raktáron vannak a legdivatosabb szöve-
tek. Kívánatra a mintákkal házhoz megyek.

Kolozsvári-utca Templom tér.

UJ!!

Lakások.

Pável-utca 27. szám alatt ujon-
nan épülő házban több lakás novem-
ber elsejétől kibérelhető. A lakások
fürdő-, elő- és cselédszobával és
egyéb mellékhelyiségekkel vannak
ellátva.

Bővebbet a házmesternél.

Miután üzletünket végeladás utján kiárusítjuk s Nagyváradról elköltözünk,
ez uton mondunk köszönetet minden tisztelt vevőinknek, kikkel a végeladás tar-
tama alatt nem lesz szerencsénk találkozni s kérjük, miszerint jóindulatát részünkre
továbbra is fentartani méltóztassék.

Kiváló tisztelettel

Kovács L. és Társa.

U. i.

A hatóságilag engedélyezett

végeladás

== csak néhány hétig tart és a megmaradt ==
== áruk egy tömegben lesznek eladva. ==

Üzlethelyiség kiadó. ————— Berendezés eladó.

Kovács L. és Társa.

2820—1908.

Értesítés.

Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a magy. kir. nagyvárad honvéhadapród iskola parancsnoksága a hadapródiskola részére 1908. évi október hó 1-től — 1909. évi szeptember hó 30-ig terjedő idő alatt szükséges

2800—400 q maradt diószén, 100—126 m³ puba (fenyő) gyújtófa, és 250—400 m³ kemény (hasznos) bükkfa szállításának biztosítására pályázatot hirdet.

Pályázati határidő 1908. augusztus 28. (d. e. 10 óra). A pályázatra vonatkozó közelebbi feltételek az iskola parancsnokságánál megtekinthetők. Nagy-Várád, 1908. július 30.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:

Huzella Gyula, Dr. Sarkadi Lajos,
kir. keresk. tan. elnök. titkár.

BETON VÁLLALKOZÓ

szíves figyelmébe ajánlom a T. K. építész és építető uraknak, hogy vállalkozom egyszerű munkáktól legdiszesebb kivitelig, úgymint Terrázó, vasbeton, cement, burkolatok. Rendelésre készítek márványtáblát, szokli vagy kör és függő lépcsőket, úgy Rabc falhoz gipsztáblák készítését cementből. Fürdőkád, vízmedencék és földalatti csatornák levezetését lelkiismeretesen és jutányosan készítek. Kész betoncsöveket eladásra tartok 10 és 15-ös 20-as 30-as belméretekben. A nagyérdemű közönséget értesítem, hogy levélbeni felhívásra úgy vidéken, mint helyben készséggel megjelenek. Becses pártfogásukat kérve,

kiváló tisztelettel. 259

BODÓ SÁNDOR cementező-mester
Nagyváradon, Vitéz-u. 18. sz.

2824—1908.

Értesítés.

Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a borsodmegyei gazdasági egyesület és a miskolci kereskedelmi és iparkamara és a magyar mezőgazdák szövetsége a f. évi augusztus hó 24 napján Miskolcon sörárpavásárt rendez.

A szóban forgó sörárpavásár üzletszabályzata a kamarai irodában a hivatalos órák alatt d. e. 8—d. u. 2 óráig megtekinthető

Nagy-Várád, 1908. július 31.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara.

Huzella Gyula, Dr. Sarkadi Lajos,
kir. keresk. tan. elnök. titkár.

LÉVAI MÁRTON

könyvkötészet,

vonalzó-intézet

és üzleti könyvgyár

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut (saját-ház.)

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására adni, hogy a Bazár-épületben a színházszámban szemben egy a modern világnak megfelelő

fehérenemű varrodát,
hímző és előnyomdát

melyben mindenféle fehéreneműt legjobb kivitelben és legjutányosabban készítünk. Megrendelések teljes mennyiségűre kelenygyékre elfogadtatnak. Állandó raktár a legújabb kész és kezdett kézi munkából. Szíves pártfogásért esedeznek

Kronemer Testvérek.

Varró és hímző leányok jó fizetéssel ugyanott felvétetnek. — Tanuló leányok felvétetnek

Közgazdasági Bank Részvénytársaság.

Felhívás.

A közgazdasági bank r.-társaság 1908. május 10-én tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta, hogy alaptőkéjét 100,000 koronáról 2000 drb. új 200 kor. azaz kétszáz korona névértékű részvény kibocsátásával.

500,000

azaz ötszáz ezer koronára emeli fel s együttesen a régi 100 drb. 1000 korona névértékű részvényeket 5000 drb. új egyenkint 200 azaz kétszáz korona névértékű részvényt kicseréli.

A 2000 drb. új 200 kor. névértékű részvény kibocsátása a következő módokat mellett történik:

1) a részvényesek az új részvényre elővételi joggal bírnak.

2) az új részvényesek az 1909. évi üzleti jövedelemben, a régi részvényekkel egyenlő arányban részesednek.

3) a részvényesek elővételi jogukhoz való igényüket, részvényeiknek lebélyegzés végett az intézet helyiségében való bemutatásával legkésőbb május hó 31-ig gyakorolhatják.

4) a részvények értékében a jegyzéskor 10 százalék azaz husz-husz korona és 3 kor. kiállítás és bélyegdíj fizetendő.

5) A fentmaradó 90 százalék, vagyis 180 kor a következő részletekben és határidőre fizetendő be.

1908. június hó 1-én	30 korona
> július hó 1-én	20 >
> augusztus hó 1-én	30 >
> szeptember hó 1-én	20 >
> október hó 1-én	30 >
> november hó 1-én	20 >
> december hó 1-én	30 >

6) A befizetések után f. év végeig 5 százalék kamat lesz megtérítve s a befizetések természetesen egy összegben, vagy nagyobb részletekben is teljesíthetők.

Közgazdasági Bank
Részvénytársaság.

Vendéglő átvétel!!

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy

Kolozsvári utca

53. szám alatti vendéglőt átvettem a hol kizárólag tisztán kezelt jó italokról és elismert jó konyháról állandóan gondoskodva van.

Tömeges pártfogást kér **Glicce Antal,**
vendéglős.

Hirdetések

felvétetnek
a kiadóhivatalban.

Tötös Mihály

Épület és díszmű bádgos mester
:: Bethlen-utca 36. szám. ::

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget hogy épület és díszmű bádgos munkáim mellett elfogadok teljes fürdő berendezéseket, szökőkútakat és vízvezetéseket saját rezervával, ugyszintén házaknak egész éven át jókarban tartását.

Nagyobb vállalatnál költség
vetéssel díjtalanul szolgálók.

Helybeli és vidéki telefon száma 386.
Ugyan ott két tanuló felvétetik.

Sebő Imre könyv- és papirkereskedő
NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.

Ajánlja a következő törvénykönyveket az érdeklődők szíves figyelmébe:

A büntetőtörvények és a bünvádi perrendtartás kiegészítéséről és módosításáról szóló t.-c.

A végrehajtási eljárásról szóló 1881: LX. t.-c. módosítása és kiegészítése.

Az országos ügyvédi gyám- és nyugdíjintézetéről szóló törvénycikk.

A közegészségügy rendezéséről szóló 1876: XIV. t.-c. módosításáról.

A szeszadóról, valamint a szesztermeléssel együttesen készített sajtolt élesztő megadóztatásáról szóló t.-c.

— Angliából importált, kiállításokon I-só díjjal kitüntetett, fajtiszta óriás szőlőtől származó —
 bécsi kék óriás, orosz hermelin és ezüst prém nyulak olcsó árban kaphatók —

JELINEK GÉZA minta nyultelepéri
 — Nagyváradon, Nyárfa-utca 5. szám alatt. —

Kovács József

katonai- és polgári cipész.
 Ortophéd munkák.

Nagyvárad, Beöthy Ödön-utca 35.

M. kir. államvasutak Üzletvezetőség, Kolozsvárt.

16136—III. szám. 1908.

Hirdetmény.

Ertesítjük a n. é. közönséget, hogy a f. hó 29-én részletesen megnyitott fogaras brassói h. é. vasút Brassó felőli szakaszán fekvő

Homoródvölgy

megálló rakodóhely 1908. évi augusztus hó 1-én korlátozott áruforgalom céljaira forgalomba helyeztetik.

A megálló rakodóhelyen csak kocsirakományú áruk kezeltek. A vasúti kochiba való berakást és az abból való kirakást a feladó és címzett saját költségén és saját munkacréjével tartozik végeztenni.

Az elszállítandó áruk részére szükséges vasúti kocsik Vledény állomáson rendelkezésre állnak, ugyanitt történik az áruk feladása és kiváltása is.

A vasúti kocsik továbbítása Vledény és Homoródvölgy között a szükség szerint délután 4—5 óra között közlekedő tehervonattal történik.

A feladandó áruk fuvarlevelei a megálló rakodóhelyen levő vasúti örnök adandók át.

Kolozsvár, 1908. július hóban.

Az üzletvezetőség.

Pénz.

Olesó

tőketörlesztéses kölcsönt

10—75 évre folyósít, ugyszintén régi drágább kamatu kölcsönöket kicserél, convertál a lehető legrövidebb idő alatt.

Házak, szőlők, földbirtokok

örök árban való adás-vételét vagy bérletét a legsikeresebb eredménnyel közvetít.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és financirozza.

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár,
 bankbizományi és hitelforgalmi iroda
 Nagyvárad, Mészáros-utca.

Telefon szám 424.

27

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
 Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő
 uri szoba és
 szalon berendezések, mindennemű modern styl
 szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok rendki-
 vül nagy választékban. 220

Pontos kiszolgálás.

Olcsó árak

Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen

Legjobbak
 a
 Moskovits
 cipők.
 Kossuth-utca 5.

24

BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ

Kitünő hatásu vese- és hólyagbajoknál
 SZÉNSAVDUS, KELLEMES, SAVANYKÁS IZÚ, VASMENTESITETT,
 RENDKIVUL ÜDÍTŐ ASZTALI VIZ.
 ÜDIT, GYÓGYIT! ORVOSILAG AJÁNLVA.

Ivógyógyomásra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemé-
 dence idült hurutjainál, húgykő- és fővényképződésnél, a lég-
 utak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitünő hatásu-
 nak bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség:

Muschong buziási gyógyfürdő igazgatósága Buziásfürdőn.
 Főlerakat Nagyváradon: Friedl és Jörös cégnél.

Csak egy papírt szívunk, ez pedig

ABADIE

A NAGYSZEBENI ÁLTALÁNOS TAKARÉK-PÉNZTÁR JELZÁLOGKÖLCSÖNEI.

A Nagyszebeni Általános Takarékpénztár (Nagyszében) ad félévi tőkét és kamatokat magukban foglaló egyenlő részletekben teljesen törleszhető jelzálogkölcsonöket és pedig 10, 15, 18, 23, 25, 27 1/2, 32, 35, 40, 41, 44 1/2, 50 évi törlesztésre.

Kölcsonkérvényeket elfogad: BREITENSTEIN és FRIEDLÄNDER Teleky-utca 40. sz. ki egyszerűs mind bővebb felvilágosítást is nyújt.

170

FAZEKAS KÁLMÁN

adásvételi közvetítő- és okmányszerző irodája
Kapuczinus-utca 5. szám. (Földszint 5.)

Néhány szó arról, hogy mivel foglalkozik a Fazekas Kálmán irodája.

A Fazekas Kálmán irodája Nagyváradon Kapuczinus-utca 5. sz. alatt megszerez nagykorúsítási engedélyeket, katonaköteles ifjak részére, akik sorozáson túl nincsenek nőstülési engedélyeket, nem magyar hangzású neveknek névváltoztási engedélyeket, külföldre szóló utleveleket és hajójegyeket.

A magukat önállósítani akaró kereskedők és iparosok részére iparigazolványt vagy egyéb hatósági engedélyeket.

Megfigyeléseket eszközöl kényesobb természetű családi ügyekben és kívánatra leutazik bármelyik vidékre is.

Elfogad mindennemű munkák szép kivitelbeni lemásolását több példányban is.

Fölvesz házak, szőlők, földek, adásvételek közvetítését.

Lebonyolít gyorsan jelzálog és hosszú törlesztéses kölcsönöket valamint váltó kölcsönöket.

Ezen iroda ma Nagyvárad legsikeresebb adásvételeket hirdető-, közvetítő-, tudakozó- és okmányszerző-irodája Kapuczinus-utca 5. földszint 5. szám.

Tátray Sándor

vasöntő, épület és műlakatos műhelye

Elvállal épületvasalást, vízvezeték berendezést villanyvilágítási, closett- és fürdőszoba-főlszerelést, épület és sirrács készítést

valamint vasöntést, eszterga munkát, gyalulást, gözkazán és mindennemű gépek javítását, gépalkatrészek, fémperselyek, csapágyak, transzmissziók öntését és megmunkálását gyorsan és jutányos áron.

Nagyváradon.

Teleky-utca 35. sz. a. 300

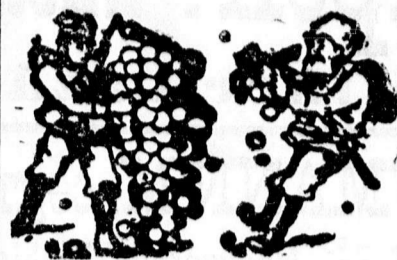
**Wallerstein
Fülöp Fiai cég**

:: Bémer-tér, Pannonia mellett ::

**a bekövetkezett
:: holt idényre ::**

**a rőfös áruk árait
tetemesen leszál-
litotta.**

Szőlő-oltványokat

szállít, fajtiszta ságyáért jótállva legdusabb választékban a már évek óta elsőnek

és legmegbízhatóbbnak ismert:
Küküllőmenti első szőlőoltvány-telep.
Tulajdonos: **Caspari Frigyes,**
Medgyes 28. sz. (Nagyküküllő-megye.)

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben található az ország minden részéből érkező elismerő levelek, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségektől úgy szó mint írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.

24

Kapható minden elsőrangú vendéglőben és kávéházban

POVAZSÁN JÓZSEF

elektrotechnikai vállalata

Nagyváradon, Városi bazárépület színházi oldal.

Tervez és készít:

mindenféle erős és gyenge áramu villamos munkálatokat, u. m.: csengők, házi és szabad távbeszélők, dynamók, motorok, ivlámpák, világítási és

:: villamhárító berendezéseket ::

lekiismeretes kivitelben jutányos áron. Jótállás a teljesített munkáért. Költségvetés díjmentesen.

Telefon 525.

257

Cipők! Kalapok! A legtartósabb
: kivitelben! :
Leitner Lázár cégnél Zöldfa-utca.

NEUMANN M. cégnél

cs. és kir. udvari szállító **Nagyvárad (Kishidfő.)**
Kizárólag saját készítményű férfi és női ruhák készen és mérték után óriási választékban kaphatók. — Városi és vidéki telefon 88.

Megérkeztek LEITNER MÁRTON céghez

a nyári idényre óriási választékban a legújabb divatu batisztokt, (Mideira) fehér és színes ruhavásznak, piquet, zefir, csipkekelmék bozzávaló diszkekkel. Szép és divaos ruhá, blouz-selymek, pouplin, grenadin és nyári kelmék.

Fülöp István Európa szállodája.

Nagyvárad legkellemesebb látogatott, szórakozó helye. Most nyitott meg az Európa remek herthelyisége. Kitűnő egészséges hegyi levegő. Villamos megállóhely. Telefon. Naponta pompás cigányzene. A vendéglős saját te. méssé, kitűnő boraival, finom Dréher sörrrel szolgál a közönségnek. Elsőrendű konyha. A szoba árak igen mérsékelték. Az előkelően berendezett szállodát és a gyönyörű kerthelyiséget ajánljuk a közönség figyelmébe.

Szép kép kereteket készítenek olcsón és gyorsan
= SZICHTA TIVADAR üveg kereskedésében =
Kossuth utca 2.

Ugyanott szép porcellán és üveg szervizek nagy választék alpaca és China ezüst evőeszközökben.

Aki a szép fehérneműt szereti, adja azt mosás és vasalásra a **Gőzmosóda és vegytisztító gyárba,** NAGYVÁRAD, Gilányi-utca 5-7. (Saját gyártelep.) Vegyileg tisztítanak férfi- és női felső ruhák, egyenruhák, kelmék, kézimunkák, szőnyegek. Kivánatra a mosni való ruhaneműket a gőzmosóda kihordói által bárholon elvitetnek és pontosan hazaszállítatnak. Városi és vidéki telefon 398.

Paplan, madrác, szalmazsákok, paplanlepedő, párnahuzat toll állandóan kapható az **Agyne-mű raktárban**
Kossuth u. 12.

PREIS R.

Üdülőknek! Az összes keresettebb kül- és belföldi ásványvizek állandóan friss töltésben.
Kirándulóknak! Naponta friss tea-vaj, lipitói-turó, sajtok, szalámi és főtt prágai sonka, legelőnyösebb árakon beszerezhető.

Friedl és Jörösnél

Szent László-tér és Kert-utca sarkán.

**Jégszekrények
Permetezők ..
Gumicsövek ..**

Tarsoly és Nisztó
vaskereskedésében a »Vasemberhez«
Rákóczi-ut 9. Ováry-palota.

Értesitem a n. é. közönséget valamint igen tisztelt megrendelőimet, hogy a nyári idényre angol, skót és belföldi különlegességeim megérkeztek.

Kiss István uri-divat szabó

Színház-utca Adorján ház.
Pontos kiszolgálás. Modern szabás.

BARTOS H. és TÁRSA
NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut 2., Bazár-épület.

Kizárólagos harisnya és ernyőkülönlegességek. Állandó nagy raktár férfi-, női- és gyermekharisnyákban a legegyszerűbbtől a legfinomabbig, továbbá eső- és napernyők! Folytonos újdonságok!

!!! Javítások gyorsan eszközöltetnek !!!

Ujlaky István divat és ortopéd
= czipész =

NAGYVÁRAD, Szent János-utca 4.

Készít mérték után a legfinomabb anyagból a legszebb divatszabású uri és női cipőket. Alapított 1894. évben.

Klepfert Albert Teleky-u. 28.

Óriási választékban nyakkendők, ingek, harisnyák, keztük és napernyők meglepő olcsó árakban.

Czipóth Ferenc

Pannonia vendéglős kellemes téli kertjében és éttermeiben kitűnő italok és ételekről gondoskodik. Mindennap zene.

Saját termésű

Ó vörös gyógy bor literenként 50 kr.

Asztali borok > > 36—40

Pecsenye borok > > 50—60

Kiűnő rácz úrmös > > 50 kr.

Steitner István, Kapucius utca.

GELBERG A.

uri divat szabó

Beothy Ödön-utca 21. sz.

állandó raktár a diva-

tosabb kelmékből.

Modern szabás !!

Pontos kiszolgálás !!

KOVÁCS JÁNOS

elsőangu cukrászati specialista
Nagyvárad, Rákóczi-ut 9.
Városi telefon 806. Megyei telefon 120.

Fűszer és csemege üzlet
Adorján palota. Színház-u. 4. szám.

Friss tea-vaj. 1 liter Vacuum petróleum
11 kr. Kivánatra házhoz szállítatik.

Wohl Albert.

Fővárosi izlés.

Blous és Pongyola Kizárólag Vajda és Róna cégnél Szent László-tér és Zöldfa utca sarok.

KLINGE ANTAL

cimer-, cim-, díszlet- és
templomfestő MŰTERME
Szt. János-utca 11.

Legjobb varrógépek, kerékpárok, beszélőgépek kaphatók

Kalenda János cégnél
NAGYVÁRAD, Szent László-tér
(a Holdas-templom mellett.)

Ugyanott szakszerű javító műhely. — Telefon 245.

A Kis-piacon KEPES DEZSŐ

órás és ékszerész üzletében a legolcsóbbak lehet órát, ékszer és gramofont pontosan, jótállás mellett javítani. Ugyanint elismert a legolcsóbban csak ott lehet mindenféle fűző, zseb-, inga-órát és kina-czűst tárgyakat beszerezni.

Szíves pártfogást kér **Kepez Dezső,** NAGYVÁRAD, Kispiac-tér.

Ujváry Vilmos bádogos
Szent János-utca 12.

Feunáll 42 év óta.

Pál Sándor épület, portál- és műbutorasztalos.

Készítenek bármilyen dolgot pontos és szakszerű kivitelben a legsolidabb árak mellett. Rákóczi-ut 10. szám. (Stern-palota.) Szaniszló-utcai oldalon.

Uj mosó üzlet! Uj mosó üzlet!

Van szerencsém a n. é. közönség b. figyelmét felhívni, miszerint a Szacs-vay-utca 34. sz. alatt egy mosó- és fényvasaló tisztító intézetet nyitottam s ahol csipkefogónyókat és férfi-ruhák tisztítását valamint mindennemű ruhákat a legolcsóbban s a legpontosabban elvállalok. Kivánatra házhoz is küldök a ruhát átvenni s azt vissza is szállítom. A n. é. közönség b. pártfogásáért esedezve, maradtam tisztelettel

LEBERER CZILL.